

KERAMISCH MAGAZINE

KLEI

49

In gesprek met...
Barbara Nanning

Monika Debus
Jean-François Delorme

Anneke Vigelius
Lekker Decadent!

losse nummers € 3,50 * juli 2004 * 24e jaargang

In gesprek met...

Het werk van Barbara Nanning vindt erkenning over de hele wereld. Van oorsprong keramist, is ze al experimenterend haar eigen paden gaan bewandelen. Het verslag van een zoektocht.

De sterke vormen, het gebruik van felle kleuren, de ongebruikelijke uitstraling van haar keramiek, de vaak grote afmetingen: haar werk is op zijn zachtst gezegd opvallend, evenals de enorme productiviteit die ze tentoonspreidt. En ze praat zoals ze werkt: enthousiast, open en met een gedrevenheid, alsof ze bang is tijd tekort te komen. 'Werk is een soort opiaat voor mij. Als ik 's ochtends binnenkom in het atelier... ook al ben ik moe... ik merk er niets meer van. Het is haast roesachtig, bijna euforisch. Mijn werk is alles voor me. Ik werk altijd, ook in de weekenden; voor hobby's heb ik geen tijd meer. Er is zoveel te experimenteren, na te denken, te regelen...'

Een ongehoorde stap

Vorig jaar vond in het Singer Museum te Laren een grote verkooptentoonstelling plaats van het werk van Barbara Nanning. Twee jaar lang was ze aan het voorbereiden. Het bleek een groot succes voor deze gedreven kunstenaar. Inmiddels is ze al lang weer bezig met het zoeken naar de volgende stap. 'In zo'n periode als dit is het vrij onrustig in mijn hoofd. Je zoekt en je weet niet welke kant je op moet zoeken. Dan neem je allerlei verschillende invalshoeken om naar te kijken. Vooral 's nachts als ik slaap, dan zit het zo in mijn hoofd, dan droom ik er veel over. En dan word ik soms plotseling wakker en dan weet ik het! Het gaat dan niet om het materiaal, maar om de vorm, de structuur, de uitstraling. Het gevoel dat ik erin wil stoppen.' Zo'n tien, vijftien jaar geleden maakte Nanning een voor 'puristen' ongehoorde stap: ze werkte haar keramische objecten niet meer af met glazuur en engobes, maar gebruikte verfpigmenten vermengd met zilverzand en lak. Nu wil ze weer iets anders, minder zandhuid, maar wat weet ze nog niet. Ze wil iets met kristalstructuren maar dat leent zich niet voor een zandhuid. Haar behoefte om weer met klei te werken is groot, aangezien ze de afgelopen zes jaar veel bezig is geweest met glas.

Discussie

Al op de Rietveld Academie was ze zowel in klei als glas geïnteresseerd. Ze koos voor keramiek. Maar toen ze in 1994 door het Nationaal Glasmuseum in Leerdam werd gevraagd het 'museumjaarobject' te maken, waagde ze zich ook op het terrein van glas en kreeg meteen de smaak te pakken. Ze gaat elk jaar voor zes weken naar Tsjechië, huurt daar een glasfabriek met zes man perso-

Foto's links:

Object 'Galaxy', steengoed, gedraaid, coating van pigment en zand, 35 x 36 x 38 cm

FOTO: BARBARA NANNING

DETAILFOTO'S: MELS BOOM

Zoeken naar nieuwe vormen...

Barbara Nanning

FOTO: GERRIT SCHREURS, RUSWIJK

neel af en geeft daar alle aandacht en tijd aan het ontwikkelen van glasobjecten. Ze vindt het heerlijk om de grote keramische projecten – inclusief al het geregeld eromheen – af te afwisselen met het – in afzondering – vervaardigen van glas. Nanning laat zich sowieso niet binden aan één bepaald materiaal. 'Mijn werk is zo monumentaal. Dat is ook geschikt voor andere materialen. Voor de wandbloemen wordt zowel keramiek als polyurethaan gebruikt. En binnenkort ga ik naar Japan om zitmeubels van roestvrij staal te maken. Misschien ga ik in de toekomst ook nog in zilver werken, want dat soepele, dat tactiele van mijn werk is daar ook geschikt voor.' Toen ze haar keramische objecten liet spuiten met verfpigmenten kreeg ze veel negatieve reacties uit de keramische wereld. Maar de discussie of haar verfspotten werk nu wel of niet keramisch is, vindt ze totaal niet relevant. 'Vroeger gingen heel veel disciplines samen. Later was dat weer totaal onbespreekbaar. Keramiek moest 100% keramiek zijn. Nu schuift dat gelukkig weer steeds meer over elkaar heen. Waarom zou je je tot één ding beperken? Waarom niet én schrijven én vormgeven én wat dan ook?'

Vernieuwend

Ze schrijft haar succes juist toe aan de vernieuwende wijze waarop ze met materialen omgaat en de geheel eigen vormtaal. 'Door de manier waarop ik met kleur werk, heb ik mijn werk uit het keramiekvlak getrokken. Datzelfde heb ik gedaan met glas. In het Singer kreeg ik de reactie: 'Wat heerlijk glas te zien dat geen glas meer is. Dat nu op zichzelf staat. Het is niet meer een geblazen bel...' Ze trekt zich op aan mensen die iets bereikt hebben en waar anderen in mee kunnen gaan. En wel mensen die niet vastzitten aan één richting, die niet slechts één weg blijven volgen. Ze noemt daarom Gaudi en Bovil als haar grote voorbeelden, twee architecten die bekend staan om hun veelzijdigheid. 'Mensen vragen wel eens als ik weer een nieuwe weg insla: 'Het ging toch goed, waarom laat je dat nu los?' Maar die zekerheid hoeft voor mij niet. Dat heeft te maken met vrijheid, de bereidheid om zekerheden los te laten.' Voor Nanning is een nieuwe zoektocht begonnen...

Yna van der Meulen

Evolutie

Het oeuvre van Barbara Nanning kenmerkt zich door een evolutie-onair verloop: een nieuwe stap komt telkens voort uit een voorgaande. Haar objecten kunnen ook in groepen worden verdeeld, als soorten en families. Net als de natuur voortdurend experimenteert, ontstaat er soms een hybride.

Genesis

In 1979 doet Nanning (1957) eindexamen aan de Amsterdamse Rietveld Academie, waar ze onder meer heeft gestudeerd bij Jan van der Vaart. Ze is dan al erg bezig met kleur en raakt geïntrigeerd door de kleurenleer van Johannes Itten (Bauhaus). Van 1979 tot 1983 is Mexico haar grote inspiratiebron, vooral vanwege de felle kleuren van textiel en plastic gebruiksvoorwerpen. In die tijd maakt ze veel kommen en vazen met felle, monochrome kleuren, omwonden met fel gekleurde garens, die later ook worden gebruikt om de vormen in te snoeren.

Fossielen

In 1988 begint ze met het versnijden en opnieuw samenvoegen van gedraaide cilinders. De schilvormige objecten zijn in feite een vervolg op de eerder door insnoeringen ontstane uitstulpingen. Geïnspireerd door een reis naar het krijtwhite rotslandschap van Cappadocië in Turkije laat ze deze 'fossielen' ongekleurd. Haar werk wordt monumentaler en verschijnt nu ook in de openbare ruimte.

Galaxy

In 1990 ontstaat de serie 'Galaxy', waarmee Nanning doorbreekt in de Nederlandse keramiek. Ze blijft bij de sterke vorm van de schilvormige – soms met tweecomponenten hars geassembleerde – objecten, maar nu zijn ze afgewerkt met verfpigmenten in felle kleuren. Vermengd met zilverzand geeft de kleur het object zacht omfloerste contouren. De hemel is haar inspiratiebron geworden: de 'eeuwige' beweging van sterren en planeten.

Terra

Midden jaren negentig reist Nanning verscheidene malen naar Japan. De Zentuinen inspireren haar tot komen met een evenwijdig lijnenspel en knoestige objecten die zijn samengesteld uit versteend hout en keramiek. Maar ook – meer dan ooit – tot het weglaten van het overbodige...

Botanica

In 1996 ontstaan wat bloemknoppen en zaaddozen, die vervolgens uitgroeien tot complexe bloemvormen, die nog later lijken te deinen in stromend water. Ze worden gebruikt voor verschillende monumentale opdrachten. Haar ontwerpen maakt ze inmiddels op de computer. Ze werkt bij de uitvoering samen met Structuur '68.

Glas

In 1994 werkt Nanning voor het eerst met glas. In de daaropvolgende jaren heeft glas meer en meer haar aandacht. Aanvankelijk blijft ze haar keramische vormtaal trouw. De geblazen objecten verzaagt en slijpt ze en assembleert ze soms. Incidenteel maakt ze ook vlakglas, bijvoorbeeld als panelen in kasten. Uiteindelijk komt ze tot een heel eigen beeldtaal, gebaseerd op klassiek Boheems slijpwerk en decoratieve Japanse bloemmotieven van kimono's, maar ook op structuren uit de natuur. Bijzonder zijn de toegevoegde prisma's en de vergulde binnenkanten van de glazen komvormen.

Fotobijchriften onder Evolutie, pagina 5 en 6:

Bij Genesis: Kom, steengoed, engobe, touw, 25 x 28 x 30 cm

FOTO: BARBARA NANNING

Bij Fossielen: Object 'Galaxy', steengoed, coating van pigment en zand, h 29,5 cm

FOTO: TAKASHI HATAKEYAMA

Bij Galaxy: Object 'Galaxy', steengoed, coating van pigment en zand, h 34 cm

FOTO: TAKASHI HATAKEYAMA

Bij Terra: Object 'Terra', steengoed, hand opgebouwd en geassembleerd met versteend hout, coating van pigment en zand, h 56 cm

FOTO: RON ZIJLSTRA, AMSTERDAM

Schaal 'Terra', steengoed, coating van pigment en zand, ø 58 cm

FOTO: BARBARA NANNING

Bij Botanica: Object 'Sirene', steengoed, coating van pigment en zand, ø 100 cm

FOTO: BARBARA NANNING

Objecten 'Botanica', steengoed, multiple, gegoten in mal, coating van pigment en zand, h 15 cm, ø 19 cm

FOTO: BARBARA NANNING

Bij Glas: Komvorm, geblazen glas, 22,5 karaats oranje bladgoud, 36 x 27,5 x 19,5 cm

FOTO: RON ZIJLSTRA, AMSTERDAM

De wording van een kunstwerk

Barbara Nanning maakt haar ontwerpen met de computer. Vervolgens levert ze een compleet draaiboek af bij Structuur '68. Voor elk onderdeel wordt – op basis van de tekeningen – een een gipsen drukmal gemaakt, waarin later de grove chamotteklei komt. Na de biscuitstook vindt het glazuren plaats. Al eerder zijn de kleuren bepaald aan de hand van kleurstalen. Na de glazuurstook worden de verschillende onderdelen gemonteerd rond een metalen draadframe. Met cement worden de onderdelen afgestreeken en aan elkaar gelast. De buitenste ribben worden afgevoegd met zwarte cementmortel om ze te accentueren. Uiteindelijk moet er een hoogwerker aan te pas komen om de bloemen te installeren.

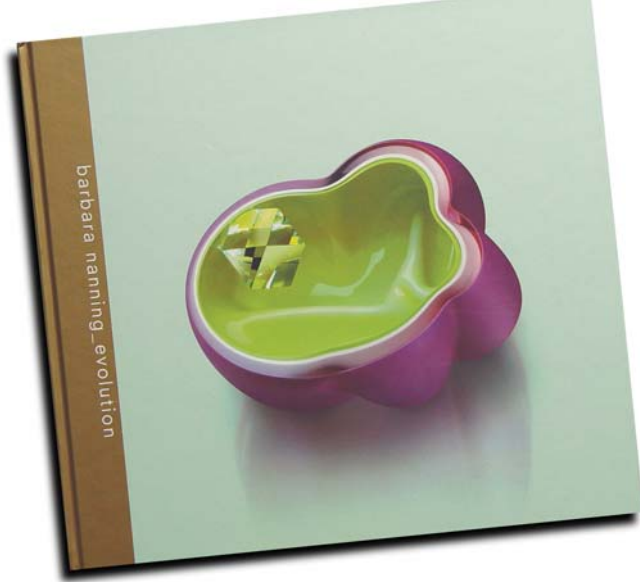
Installatie 'Reclining Flowers', 11 keramische bloemen, steengoed, coating van pigment en zand, h max. 200 cm, 2001.

Opdrachtgever: KLPD, Driebergen. Uitvoering: Structuur '68 in Den Haag en Zuliani B.V. in Zoetermeer.

FOTO'S: BARBARA NANNING EN TOM HAARTSEN, OUDERKERK A/D AMSTEL

Monografie en exposities

In 2003 is een monografie verschenen: 'barbara nanning_evolution', geschreven door Thimo te Duits, conservator van Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam. Het fraaie boek geeft in foto's en tekst een overzicht van de ontwikkeling in het werk van Nanning. Ook is de totstandkoming van verschillende kunstwerken in foto's te volgen. Tot slot is een overzicht opgenomen van haar weg in de keramiek, een literatuurlijst en een beschrijving van een groot aantal werken. De tekst van het boek is uitgevoerd in het Nederlands, Engels, Frans en Japans. 150 bladzijden, 120 full-colourfoto's. ISBN-nummer 90-9017369-2. Prijs € 49,-.

Het werk van Barbara Nanning is te zien:

- tot en met 27 juli in het Academisch Medisch Centrum (Vitrinekasten Plein G en H), Meibergdreef, Amsterdam Zuid-Oost.

- tot en met 15 augustus tijdens de manifestatie 'Beelden aan de Vecht', Straatweg 31, Maarssen. Openingstijden: vrijdag, zaterdag en zondag van 12.00 tot 17.00 uur.

- van 11 september tot en met 24 oktober bij Leon Salet, Plankstraat 7 in Maastricht.

Meer informatie:
www.barbarananning.info.

KLEISTOF

Eens

In het tweede jaar van de opleiding in Gouda weet ik het zeker. De klei, ik ga er mee verder. Ons onderhuis is een prachtige ruimte. Die wordt gevuld met oven, draaischijf, plakkenwals, een gifkast met potten waarin veel zwart zit (dat daar mooie kleuren van kunnen komen...), pakken klei en lege vitrinekasten.

De productie komt op gang. Het stoken van de oven is bloedspannend. Gelukkig is er een kijkgat. Als je daardoor gluurt, zie je een roodgloeiend iets met wat schimmige vormen. Het doet pijn aan de ogen. Eigenlijk zie je dus niets. Langzamerhand komt er werk in de vitrinekasten. Ik vraag me af wat ik ermee moet. Wat zouden anderen ervan vinden? Zou ik eens open huis houden? Als ik mijn vriendin Stijnne eens zou vragen... Zij is met aquarelleren in hetzelfde stadium als ik met de klei... 'Stijnne wat vind je ervan als we eens samen...'
'Whoe, nou ik weet het niet hoor, het lijkt me wel eng.'
'Het is hartstikke eng, we zetten ons te kijk, worden een soort publieke vrouwen.' Dit is geen geruststellende gedachte. 'Eéns moeten we het toch proberen.'
'Je weet het weer heerlijk te brengen,' zegt ze.

We maken allerlei wilde plannen, die we ook weer laten varen. We besluiten de mensen via de garage en het timmerhok in de hal en het atelier te laten komen. Een datum wordt geprikt, uitnodigingen worden verstuurd. Onze mannen camoufleren de rommel in de garage en van het timmerhok met meters wit landbouwplastic.

Het resultaat is erg wit en heel bultig. De ochtend voor de opening sta ik onder de douche en hoor ik motorzagen. De wilgen langs de vaart worden geknot. Een idee! Ik droog me af, trek wat aan en ren naar buiten. 'Meneer, mag ik alstublieft wat takken voor mijn expositie?' 'Tuurlijk wijfie, hoeveel wil je er hebben?'

Ze slepen een stuk of vijf grote takken bij ons achterom. Deze takkenbossen camoufleren de witte camouflage van vloer tot plafond...splendid!

De grote dag breekt aan. We hebben live-muziek. Een dochter van Stijnne speelt samen met een vriendinnetje de sterren van de hemel op lange blokfluiten. De mensen komen. En...we hebben succes. We zijn blij. Eens moet de eerste keer zijn.

Tineke Vermeulen-Willemsse

